

Název disertační práce: **Zákon a spravedlnost ve starověké hebrejské tradici**
Autor : Mgr. Ing. Miloš Kačírek
Katedra : Právních dějin
Vedoucí disertační práce : Prof. JUDr. Jiří Rajmund Tretera
Oponent: Doc. JUDr. Zdeněk Kühn, Ph.D., LL.M., S.J.D.

Posudek oponenta

1. Disertační práce Mgr. Ing. Miloše Kačírka analyzuje problematiku klíčových právních fenoménů, tedy práva a spravedlnosti, ve starověkých právních tradicích, zejména v hebrejském právu, když pak následně srovnává chápání těchto fenoménů ve starověké Mezopotámii a Egyptě, s chápáním současným. Autor odvádí velmi důkladnou práci v analýze primárních pramenů, zejména lingvistické analýze Starého zákona, a současně pak pro srovnání aplikuje učení Sv. Tomáše Akvinského, a autorem vybraných současných právních filozofů, zejména Johna Rawlse a Ronalda Dworkina. Zatímco volba Ronalda Dworkina jako autora spjatého se *současným* právem euroatlantické kultury je problematická, neboť Dworkin sám nemá ambice prezentovat své dílo jako přesahující obzory moderního práva, jako velmi vhodnou volbu naopak vítám Leopolda Pospíšila, který se právně antropologickým přístupem snaží formulovat skutečně obecnou teorii práva přesahující určitý historický a sociálně kulturní horizont. Škoda chybějícího Hartova Pojmu práva (Hart se obdobně jako Pospíšil pokouší formulovat obecnou a určitý sociální kontext přesahující teorii práva), který by mohl Kačírkovu práci znatelně obohatit, a to právě v Kačírkem zkoumaných právu a spravedlnosti.

2. Po stránce formální nutno zdůraznit, že disertační práce bezesporu splňuje očekávání s takovou prací spojená: obsahuje celkem 120 stran vlastního textu včetně 211 poznámek pod čarou. Autor svou práci rozdělil poměrně logicky na celkem čtyři části (plus úvod, závěr a čtyři přílohy).

3. Nutno ocenit pestrý seznam literatury, z toho je nemalá řada použitých prací v angličtině. Za velké plus posuzované práce považuji rovněž úroveň poznámkového aparátu: v tomto aspektu disertační práce opět zcela jasně odpovídá univerzitním standardům.

4. Po stránce obsahové nutno na úvod zmínit, že autor se úspěšně vypořádal s náročným tématem, jeho práce není jen kompilátem převzatých myšlenek, ale autor také s těmito autoritami občas poměrně zdařile polemizuje. V obecné rovině bych ovšem autorovi vytknul, že vědecká práce by neměla být psána stylem, kdy jsou některé dlouhé pasáže tvořeny jen citacemi z děl třetích autorů (jakkoliv s nimi později v disertaci pracuje). Příkladem je např. text na str. 12.

5. V obecné rovině je jistě otázkou, nakolik jsou určité právní koncepty srovnatelné napříč časem a kulturou. Například maďarský právní filozof a teoretik srovnávacího práva Csaba Varga tvrdí ve svých pracích, že soudobá koncepce práva

nebo zákona (nikoliv však spravedlnosti) má svůj původ v 19. století, přičemž na situaci před rokem 1800 je náš terminologický aparát jen velmi obtížně použitelný. Problém bude např. právě v otázce platnosti, kterou dnes ztotožňujeme s platností právního předpisu, a který je jako terminus technicus nepřenositelný na jinou kulturní zkušenost např. obyčejového nebo Bohem daného práva (např. Varga Csaba, *Law and Philosophy: Selected Papers in Legal Theory*, Budapest 1994). V tomto smyslu považuji autorovo zkoumání problematiky práva a spravedlnosti za velmi užitečné. Za velmi zajímavý považuji např. Kačírkův poznatek, že Starý zákon používá "právních" pojmů velmi logickým, promyšleným a systematizujícím způsobem (viz odpověď na Kačírkovu první otázku na str. 104).

6. Na závěr nemohu než znovu opakovat, že disertační práce bezesporu splňuje všechny podmínky pro její úspěšné obhájení.

V Praze dne 29. listopadu 2006

Zdeněk Kühn
